

ТРАВЕНЬ –
ЧЕРВЕНЬ
1999
№ 3 (27)

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Всеукраїнський науковий журнал

З М І С Т

СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

Ю. Мишик. 3 документів українських гетьманів та полковників доби Руїни 3

У ГЛИБ ВІКІВ

В. Бодрухін. Утвердження династії Святославиичів у Чернігові 35

ЮВІЛЕЇ

П. Кононенко. Реаліст і романтик (до 70- річчя Ю. Мушкетика) 38

П. Ісакаков. Програмні документи селянських повстанських загонів, що діяли на Лівобережній Україні в 1919-1921 роках 47

ГЕНЕАЛОГІЧНІ СТУДІЇ

С. Войков. Нове про родину Рачинського 76

ІСТОРІЯ МІСТ І СІЛ

В. Зайченко. Ново - Білоуська Свято - Троїцька церква та її парафія 79

О. Ростовська. Ніжинський козацький полк 95

ЦЕРКОВНА СТАРОВИНА

І. Ситий. Українсько - молдавська печатка 99

РОЗВІДКИ

В. Кривошея. Козацько - старшинські батуринські родини: родовідні дрібнички 102

А. Остришко. Історія Північного Лівобережжя на сторінках "Записок Ніжинського інституту народної освіти" 106

І. Петrenchенко. Нові відомості з історії створення праці О. Ф. Шафонського "Черниговского наместничество топографическое описание" 111

Т. Демченко, І. Рубіс. Вибори до I та II Державних дум Росії на Чернігівщині 117

С. Леп'явко. Боротьба за Сіверщину на початку Лівонської війни 123

ФІЛОСОФСЬКА СКАРБНИЦЯ

О. Явоненко. Евристичні виміри раціоналізації мовної комунікації 126

А. Бичко. Становлення парадигми ренесансного гуманізму 133

КРАЄЗНАВЧА МОЗАЙКА

О. Клеменчук. Куточок поліського краю 137

О. Ільїн. Де шукати витоки білоруської національної ідеї? 140

В. Половка. Розвиток шкільництва на Полтавщині 146

ПРИДЕСНЯНСЬКА КНИЖКОВА ПОЛІЦЯ

М. Ткач. "Я вільно і чисто несу свою душу" 149

Г. Самойленко. На терені українства 156

А. Деркач. Репетиція перемоги 158

ЕКОНОМІКА

П. Пиріг. Торгівля спиртними напоями на Чернігівщині у другій половині XVII століття 160

С. Полковниченко. Державне регулювання структурної перебудови економіки 164

В. Удовиченко. Проблеми соціально - екологічної реабілітації населених пунктів зон радіоактивного забруднення 169

В. Аніщенко. Проблеми удосконалення інструментів економічного механізму природокористування 177

Б. Чемісов. Методичний аспект аналізу територіальної структури промислового виробництва регіону 182

В. Огнівець, С. Самусь. Сучасні підходи до управління комерційною діяльністю на чернігівському підприємстві "Хімволокно" 187

Є. Сахно. Техніко-економічні питання врівноваження роторних систем у машинобудуванні 192

С. Крищенко. Економічні аспекти використання ГПС-технологій в навчанні 194

В. Савченко. Іноземне інвестування соціально - економічних процесів у державі та регіонах 198

Головний редактор
С. О. Павленко

Заст. головного редактора
О. Б. Коваленко

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

З історії -
М. К. Бойко,
Г. В. Боряк,
В. О. Горбик,
В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко,
С. А. Леп'явко,
Ю. А. Мишик,
О. П. Моця,
С. О. Павленко,
В. М. Половець
З філософії -
І. В. Бичко,
Г. В. Волинко,
В. А. Личковах,
В. Г. Табачковський,
В. І. Шевченко
З філології -
О. Г. Астаф'єв,
О. Г. Ковальчук,
П. П. Кононенко,
А. Г. Погрібний,
Г. В. Самойленко
З економіки -
С. І. Бандур,
С. І. Іщук,
Л. О. Коваленко,
І. Ф. Степаненко,
О. П. Степанов,
Д. М. Стеченко

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Є. П. Ананко,
М. П. Бутко,
А. А. Григор,
Ю. Р. Коцюбинський,
В. П. Маслов,
С. І. Пономаренко,
О. П. Реєнт,
С. П. Реп'ях,
В. Ф. Савченко,
П. С. Сохань,
Л. В. Студьонова,
Б. І. Суховірський,
П. Т. Тронько,
П. І. Устенко,
В. Ф. Чепурний,
О. Ф. Явоненко,
В. П. Яковець

Відповідальний редактор
А. В. Сокол
Редактор випуску
О. В. Ткаченко

Видавці – Чернігівський
Державний педагогічний
університет імені Т. Г.
Шевченка та Чернігів-
ський держінститут еко-
номіки і управління.

Журнал видається за науко-
вого сприяння Інституту
української археології та
джерелознавства ім. М. С.
Грушевського НАН України

“СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС”

Всеукраїнський науковий журнал

Постановою Вищої атестаційної Комісії України журнал “Сіверянський літопис” включено у перелік наукових видань, публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт з історії, філософії, філології, економіки (“Бюлетень ВАК України”, 1997, № 2; “Бюлетень ВАК України”, 1998, №4)

Засновник - Чернігівське обласне об'єднання “Просвіта”

Реєстраційне свідоцтво КВ № 1025 від 26 жовтня 1994 р., видане Міністерством інформації України

Індекс 74325

Адреса редакції: 250000, м. Чернігів, вул. Воровського, 10

Телефон для довідок 95-74-18

- **Ніжинське відділення редакції журналу**
(зав. Астаф'єв Олександр Григорович, тел. 5-38-50)
- **Новгород-Сіверське відділення редакції журналу**
(зав. Воїнов Святослав Святославович, тел. 2-31-63)
- **Нью-Йоркське відділення редакції журналу**
(зав. Курас Григорій Михайлович,
USA, New-York-11230, Brooklyn, Ocean Avy 1854, apt 8в)

Базові освітні, наукові, культурологічні установи, де зберігаються комплекти журналу “Сіверянський літопис”:

Національна парламентська бібліотека України імені В.І.Вернадського

Національна парламентська бібліотека України

Книжкова палата України

Бібліотека Конгресу США (м. Вашингтон)

Національна бібліотека Канади (м. Оттава)

Вашингтонський університет

Стенфордський університет

Торонтський університет

Бодліанська бібліотека (м. Лондон)

Гарвардський коледж

Бібліотека Інституту історії України НАН України

Львівська наукова бібліотека імені Стефаника АН України

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Короленка

Сумська обласна універсальна наукова бібліотека

Путивльський історико-культурний заповідник

Харківська державна наукова бібліотека

Одеська державна наукова бібліотека

Наукова бібліотека Київського національного університету імені

Т. Г. Шевченка

“СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС”

Журнал.

Коректори: Н. С. Бажанова, Л. І. Данчук, Н. М. Дерев'янка, М. М. Макановицька, С. М. Стебловська, О. В. Цибульська.

Здано до набору 10.06.99 р. Підписано до друку 20.07.99 р. Формат 70x108^{1/16}.

Папір газетний. Гарнітура Times New Roman Cyr. Journal Sans. Друк офсетний.

Ум. Друк. арк. 18,2. Обл. –вид. арк. 18,5. Тираж 800 прим. Зам. 8091.

Віддруковано на поліграфічній базі редакційно-видавничого комплексу.

“Деснянська правда”.

250000, Чернігів, пр-т Жовтневої революції, 62.